

... A PRAVDY KAŽDÉMU PŘEJTE (Jan Hus)

Nemám čas brouzdat po internetu, takže mi leccos často unikne a na nová odhalení většinou nereaguju. Tentokrát mě ale šokovala záplava falešných informací, která v jubilejním roce císaře a krále Karla IV. dezorientuje naši veřejnost a vrcholí článkem Pavla Toufara uveřejněným 19. t. m. na portálu technet.iDnes. Jde o záhadný úraz, o kterém se po staletí věřilo, že Karlovo dočasné vyřazení ze života na podzim roku 1350 způsobila neznámá choroba. Při šestistém výročí císařovy smrti se poprvé nesměle připomínal význam tohoto slavného panovníka a k uctění jeho památky v rámci jiných akcí uskutečnil Dr. Emanuel Vlček antropologický průzkum jeho kosterních pozůstatků a přišel s tímto vpravdě senzačním objevem. Jiří Spěvák ho ve své monografii stihl zachytit jen v stručné poznámce pod čarou. Já jsem měla to štěstí, že jsem celou rozsáhlou románovou ságu o Karlovi IV. začala psát až na počátku osmdesátých let a měla jsem ten neocenitelný údaj k dispozici.

Celá událost je odjakživa zahalená hlubokým tajemstvím, a najednou všichni vědí, co se vlastně stalo. Karel se prý vydal do Itálie, kde se na zapřenou zúčastnil turnaje, na kterém utrpěl zranění takřka smrtelné. A následuje přesný popis, jak ho léčili italští ranhojiči. Přitom o podivném Karlově zmrzačení neexistuje v pramenech nikde ani zmínka. To autor připouští, ale kupodivu za chvíli nato hned ví podrobně, co se na tom turnaji (v Itálii v říjnu 1350) přesně dělo, kdo všechno tam byl a co se zraněným dělali.

Cituji: *Tahem za vlasy se proto snažili narovnat poraněnou páteř. Však to také zmínil florentský kronikář Villani:*

„Lékaři při léčbě sáhli k nejsilnějším prostředkům, kdy Karlovi byly vytrhány vlasy z hlavy.“

Věty vytrhané z kontextu mám vždycky ohromně ráda. Takhle to zní, jako by Matteo Villani byl přímo při tom. Jenomže v jeho podání nešlo o „nejsilnější prostředky“ k narovnání páteře, ale proti otravě jedem, což byla nejrozšířenější verze ve 14. století a kronikář o ní vůbec nepochyboval. Jen se mu zdálo podivné, že traviče nepotrestali.

V době, kdy jsem o této události psala já, se ta turnajová fantasmagorie ještě neobjevila a záhada byla prostě záhada. Netvrdím, že přepadení (protože o turnaj jít nemohlo) se odehrálo přesně tak, jak jsem ho ve své knize popsala, ale romanopisec nemůže říct *nevím*. Vědět musí vždycky. Jenom jeho fantazie nesmí překročit meze možného. Od vědců, kterým je slůvko *nevím* dovoleno, bychom měli seriózní přístup čekat tím spíš.

Rok 1350, zejména jeho druhá polovina, kdy k tajemnému úrazu došlo, je shodou okolností nejpodrobněji dokumentovaným úsekem Karlova života. Takže víme s naprostou jistotou, že už několik měsíců předtím, než se zranil, se živ a zdrav vrátil z Itálie a už se z Prahy nevzdálil. K osudnému úrazu muselo nutně dojít tady, nejspíš v Praze či nejbližším okolí.

Podle naprosto nezvratných věcných konkrétních písemných dokladů v létě 1350 vyhledal císaře v Praze římský tribun Cola di Rienzo, který mnohokrát diskutoval s ním i Arnoštem z Pardubic ústně i dopisy, všichni tři uměli číst a psát latinsky, takže se písemnosti i dochovaly. Mnozí o tom psali a nedovedu si představit, jak jakýkoli historik s elementárním vzděláním tento fakt mohl

přehlédnout. Rozhovory s Colou zaznamenal už František Palacký v druhém dílu svých *Dějin národu českého*, Josef Šusta v knize *Karel IV., za císařskou korunou*, i Jiří Spěváček ve své monografii *Karel IV.* a je vsutku s podivem, že tato pozoruhodná postava tak naprosto zmizela z hledáčku současných historiků.

Představa, že by Karel v té době uspořádal v Praze turnaj, na který by se vydal v přestrojení, je ještě o hodně nemožnější než bláznivá výprava za dobrodružstvím někam do dále. Záhada se ovšem nevyřeší pouhým vypuštěním utkvělé falešné představy turnaje. Shoda panuje aspoň v tom, že osudné znetvoření páteře způsobil pád z koně nejspíš v důsledku jiného třeba i banálního, ale neočekávaného zranění.

Možností je tady celá řada, Dr. Vlček, který vedl průzkum Karlových kosterních pozůstatků, našel celou řadu stop po zraněních velmi rozličné nebezpečnosti. Abych měla aspoň nějaké vodítko, vydala jsem se tehdy za ním a spolu jsme probrali několik možností. Román není lékařská zpráva, takže jsem samozřejmě nepsala o každém šrámu, ba ani o každé zlomenině.

Z nepoužitých možností jsem vyřadila i tu, která se dnes stala středobodem mediálních úvah, a to zlomeninu čelisti. Chápu ovšem, že stomatologovi padla do oka už proto, že se k takovému úrazu mohl vyjádřit se svou speciální odborností. Na první pohled to nebyla záležitost nijak závažná už vzhledem k tomu, že v konečném elaborátu se Dr. Vlček výslovně zmiňuje, že císař ve chvíli své smrti měl zcela kompletní zachovalý zdravý chrup a pokud z něj vypadl nějaký zub, bylo to až po jeho smrti. Krom toho k tomuto úrazu podle antropologické zprávy došlo až v císařově pozdějším věku, zatím co v roce 1350 mu bylo čtyřiatřicet.

Mezi ostatními zraněními ale bylo jiné, které danému účelu vyhovuje spíš a odpovídá i časově. Byla to sečná rána vedená přes tvář těsně kolem oka, která přerazila císařův nos a musela ve tváři zanechat hlubokou hyzdící jizvu. Ani o té se nikdy dřív nikdo nezmínil.

Resumé: Ať už k osudnému pádu z koně došlo v důsledku sečné rány do tváře nebo přeražením čelisti, v žádném případě se to nemohlo stát při turnaji.

(Nejpravděpodobnější vysvětlení, které podávám ve své knize, je pro tento příspěvek příliš složité, ale pro zájemce je k dohledání v jubilejní velké publikaci *Karel IV., otec vlasti* na str. 372 nebo ve vydání z roku 2014 *Orel a lev*, str. 204)

Ludmila Vaňková